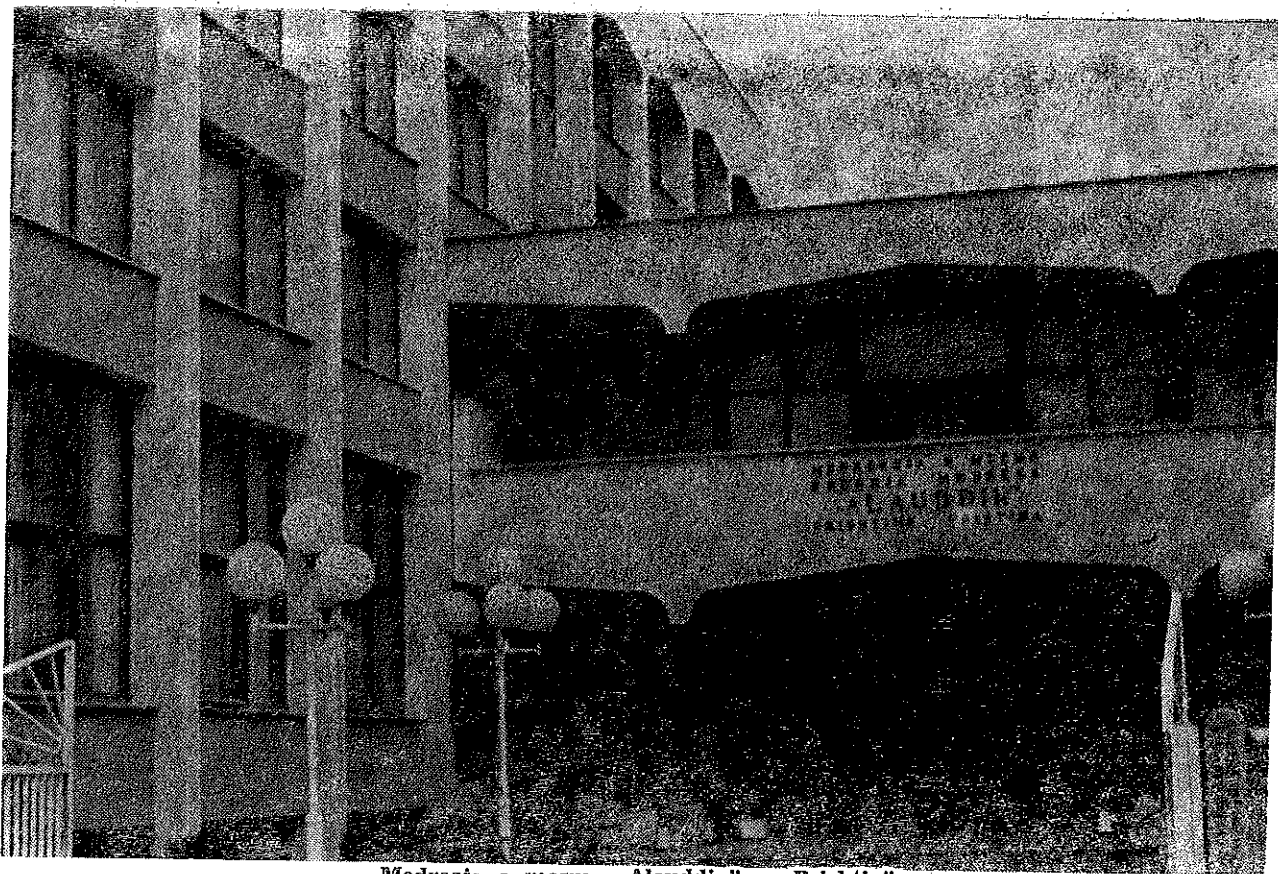

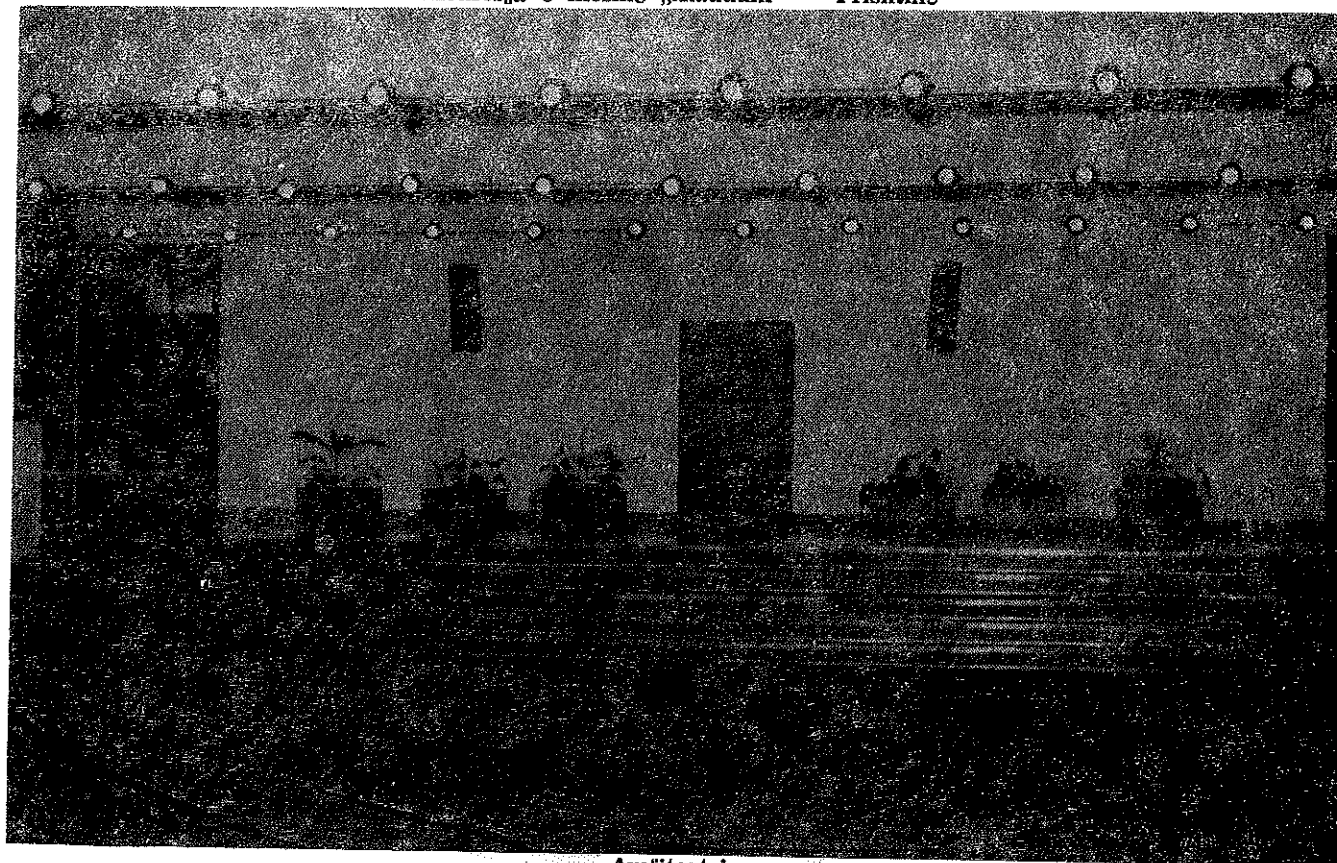

G. X. 1988

[Handwritten signature]

Medresja e mesme „Alauddin” — Prishtinë

Amfiteatri

Lelleku

Një çerek shekulli i veprimtarisë së medresesë së mesme »Alauddin«

Tradita e aktivitetit arsimor fetaro-islam në Kosovë është afro pesë shekuj. Ky aktivitet fillon që nga vitet e para të shtrirjes së pushtetit osman në këtë pjesë të Ballkanit, ku krahas procesit të përfaqimit të islamizmit në Kosovë, fillon edhe procesi i përhapjes së civilizimit Islam e me të vjen në shprehje edhe arsimi fetaro-Islam si komponent i këtij civilizimi. Si rrjedhim i kësaj në disa vende të Kosovës — ku më shumë e ku më pak, varësisht nga pozita e tyre strategjike dhe ekonomike, fillojnë të themelohen institucione të karakterit fetaro-arsimor, si xhamia, medrese, biblioteka etj. dhe socialo-sanitare si imarete, internate, spitale, banja publike etj. të cilat janë mbajtur nëpër mes të sistemit të vakufëve dhe kanë luajtur rol të madh pozitiv në popull dhe në mirëqenien e tij.

Roli i xhamiave si institucione fetaro-arsimore dhe edukative që dhe mbeti i madh si të ne ashtu edhe në mbarë botën Islame, pra me xhamiat e para zenë fill edhe arsimit në këtë trevë. Nëpër xhamia, përveç kryerjes së obligimeve fetare, muslimanët kishin mundësi edhe të arsimoheshin përmes vazit dhe vazave të cilët në qendrat më të mëdha të Kosovës ishin personalitete nga më të shkolluarit.

Përveç xhamiave, rol të madh apo të mirëfillt arsimor-edukativ luajtën edhe medresetë.

Medreseja si institucion arsimor-edukativ lind te arabët nga të cilët e marrin selxhukët e prej tyre e marrin osmanlijt të cilët e sjellin në Ballkan, pra edhe në Kosovë. Ndër medresetë më të vjetra ndër ne është Is-hakija në Shkup, vakufi i së cilës është legalizuar më 1444, e më vonë më 1468 është legalizuar vakufi i Isa Begut dhe është themeluar Medreseja e tij. Në veprën e Tash kypry Zades „Tesh-she-kaik en-nu'maniye fi ulemai d-deuleti l'uthmaniye" përmenden një sërë dijetarësh nga më të shquarit të asaj kohe që kanë dhënë mësim në Is-hakije të Shkupit. Në Prizren në mesin e shekullit XVI-të themelohet Medreseja e Mehmed Pashës si shkollë e lartë fetare e cila ka luajtur rol të madh në jetën kulturo-arsimorë të shqiptarëve të këtyre anëve.

Në shek. e XVII-të ka pasur medrese në të gjitha qytetet e Kosovës. Sipas një burimi, më 1874 Prizreni i ka pasur katër medrese, Prishtina — një, Gjakova — dy, Peja — dy, Gjilani — një, Vuçiterna — një. Në pjesën e dytë të shek. XVIII-të, në Gjakovë funksiononte Medreseja e Madhe e cila ka luajtur rol të rëndësishëm në arsimimin e muslimanëve shqiptar të këtyre anëve. Në këto Medrese janë mësuar lëndë fetare — dinije si: Kur'ani me tefsir, akaidi, hadithi, fikhu me të gjitha disiplinat e veta dhe të tjera — dunjeviye si: gramatika dhe sintaksa arabe, retorika, logjika etj. Për secilën lëndë ekzistonin tekste të posaqme mësimore psh. për

kursin e parë të logjikës është përdorur „Shemsija“, kurse për kursin e lartë „komenti i Metali“; për të drejtën e sheriatit është përdorur „Multekaja“, „Hidaje“ dhe „Durrerr ve gurrerr“. Në medresetë e Kosovës mësim jepnin muderrisët, shumica e të cilëve ishin shkolluar në qendrat e ndryshme të kulturës dhe arsimit Islam.

Pas viteve të tridhjeta të shek. XIX-të paraqiten shkollat shtetërore turke si ibtidaije, ruzhdiye, idadiye, dar-ul-mual-limin etj.

Prej vitit 1915 e këndej, funksiononin medrese në shumicën e qendrave të Kosovës, si Medreseja e Madhe në Gjakovë, ajo e Mehmed Pashës në Prizren, Medreseja e Pejës, më vonë ajo e Prishtinës e Gjilanit etj.

Pas luftës së dytë botërore, përveç tjerash edhe arsimit iu kushtua kujdes i merituar, ngase vetëm me shkollimin e kuadrove shihej perspektiva e popullit. Në këtë drejtim nuk mbesim pas as muslimanët e kësaj treve, por me angazhim e punë arritën që edhe ata të kenë follenë e tyre në gjirin e së cilës filluan të kaliten kuadra. Ishte kjo dëshirë e vetë popullit e cila edhe te organet qeveritare hasi në mirëkuptim.

Dhe kështu pas angazhimit maksimal të organeve të Bashkësisë Fesë Islame për RPS respektivisht Kryesisë së BFI për RPS, e cila filloi punën për herë të parë pas çlirimit me 1.01.1948, u arrijtë qëllimi i dëshiruar. Në të vërtetë, organi kompetent pasi që më parë kishte bërë përgatitjet e nevojshme, u angazhua për hapjen e një medreseje në gjuhën shqipe e në të cilën do t'i ndiqnin mësimet nxënësit nga RSS, RSM dhe RSMZ, duke ju drejtuar komisionit përkatës të RPS me kërkesë që Medreseja të fillojë punën.

Komisioni për çështje fetare i RPS, pas konsultimit me zëvendësin e Reis-ul-ulemas, i cili në të njëjtën kohë ishte edhe anëtar i komisionit në fjalë vendos që medreseja të hapet, kurse financimi të bëhet nga ana e qeverisë së RPS. Përkitazi me këtë u informua edhe Kryesia e Fesë Islame për RPS — në Prishtinë me anë të aktit nr. 1207/50 të dt. 9 tetor 1950.

Dekreti mbi hapjen e Medresesë u aprovua në kuvendin e Vakfit për RPS me 23 maj 1951, kurse plan-programi i saj me të cilin edhe filloi punën ishte aprovuar nga Kryesia Supreme Islame me 24 gusht 1949.

Dhe definitivisht, me 1. 11. 1951 fillon punën Medreseja e ultë në Prishtinë. Në vitin e parë shkollor 1951/52 në kl. e I-rë u regjistruan gjithsej 50 nxënës prej të cilëve 21 ishin nga Sanxhaku kurse 29 ishin nga Krahina Autonome e Kosovë e Metohisë. Ishte kjo një shkollë e tipit internatik,

posedonte vulën katrore dhe atë të rrumbullakët si dhe rregulloren e saj të posaçme e cila përmbante 147 pika (nene).

Medreseja e Ultë ishte shkollë në të cilën mësimi zgjatte katër vite, e nxënësit regjistroheshin pas kryerjes së katër viteve të para të fillores, kështu që këtu e kryenin edhe katër klasë të tjera të tetëvjeçares krahas lëndëve profesionale. Në klasën e parë mësoheshin këto lëndë: Kur'an, shqipë, sër-bisht, matematikë, akaid, fikh, ahlak, histori Islame, histori, gjeografi, botanikë, vizatim, bukurshkrim, gramatikë arabe, fiskulturë e në klasët vijuese do të kenë edhe imamat, fizikë, higjienë, paraushtarak.

Prej 50 nxënësve sa ishin të regjistruar në fillim të vitit shkollor, 30 prej tyre i vazhduan mësimet gjer në fund të vitit shkollor, në mënyrë që në klasën e IV-të të arrijnë vetëm 17 prej tyre. Gjatë katër viteve të para të punës së Medresesë së Ultë nuk pati gjeneratë tjetër, ato pasojnë prej vitit shkollor 1955/56 e gjer më 1959/60.

Gjatë kësaj kohe mësimet i ndjekin edhe katër gjenerata, kështu që në tërësi gjatë shkollimit në Medresenë e ultë u regjistruan 160 nxënës e 115 prej tyre arritën në klasën e IV-të. Pas kryerjes së kësaj Medreseje, nxënësit vazhdonin shkollimin e mesëm në Medresenë e „Gazi Husrev begut” në Sarajevë, në shkollat tjera të mesme ose edhe inkua-droheshin në Bashkësinë Islame e edhe gjetiu. Në Medrese i mësuan gjithsej 28 lëndë, kurse për ta u kujdesën 11 arsimtarë të rregullt dhe 13 bashkë-punëtorë të jashtëm.

Në fillim të viteve të gjashtëdhjeta, në Medre-sen e Sarajevës u bënë ca reforma në plan-progra-min mësimor, e kjo ndikoi edhe në atë të Prishti-nës, dhe si rezultat i kësaj është aprovimi i plan-programeve unike për të dy Medresetë, kuptohet me specifikat e secilës në vete. Në të vërtetë, nxë-nësit të cilët kishin kryer më parë Medresenë e ultë në Prishtinë e të cilët kishin vazhduar shkollimin në Sarajevë ose gjetiu, treguan sukses për lakmi, e kjo ishte edhe një hap i madh përpara për mundësinë e hapjes së Medresesë së Mesme në Prishtinë. Kra-has kësaj, avacimi i Medresesë prej një rangu (të ultë) në një rang tjetër (të mesëm), ishte edhe ne-vojë e kohës, sidomos kur të kihet parasysh fakti se edhe kushtet ishin pjekur për një gjë të tillë. Në këtë kontekst posaçërisht duhet përmendur ku-a-drin e nevojshëm arsimor, i cili edhe pse nuk po-sedonte ndonjë kualifikim të posaçëm — edhe më parë u tregua mjaft i suksesshëm. Gjithashtu edhe numri i nxënësve të cilët synonin që këtu t'i vazh-donin mësimet, ishte më tepër se që kërkonin kri-teret e mundësonin kushtet. Mbi të gjitha këto, edhe nevoja e muslimanëve për kuadër të shkolluar në këtë drejtim ishte më se e nevojshme.

Dhe kështu në shtator të vitit 1962 për herë të parë hapet Medreseja e Mesme „Alauddin” në Pri-shtinë.

Përkundër vështirësive të paraqitura në fillim të punës, megjithatë ato me punë të suksesshme tejkaloheshin. Në qershor të vitit 1965 nga Kryesia Supreme Islame për RSFJ arriti pëlqimi normativ me aktin 759/65. Zaten me këtë edhe hynë në fuqi edhe Rregullorja e Medresesë të cilën e kishte apro-vuar Kryesia e Fesë Islame në Prishtinë, në mbledhjen e mbajtur më 22. 04. 1965. Gjenerata e parë u regjistrua në vitin 1962 e mësimi zgjatëte pesë vite shk. Edhe me Rregulloren precizohej se mësimi në të zhvillohet në gjuhën shqipe. Me plan-program mësoheshin këto lëndë: Kur'an, tefsir, hadith, akaid, gjuhë serbokroate, gjuhë shqipe, histori, gjeografi, Rregullimi i BFI dhe imamat — vaz, biologji, pe-dagogji, retorikë, hysnat, paraushtarak e higjienë. Gjeneracioni i parë e më pas edhe 19 të tjera, duke u nisur nga parimet Islame dhe porositi kuranore: „In-nema jah sha All-lla min ibadihi-l-ulema” dhe hadiset e Pejgamberit: Utlubu-l-iline minel mehdil ilal

lahdi” vazhduan përsosjen e tyre superiore në vend dhe në botën e jashtme, në mënyrë që pas një kohe të shkurtër dhe të pajisur edhe me shumë me di-turi, t'i kthehen në shërbim vendit gjegjësisht po-pullit — bijë të të cilit ishin ata. Edhe sot, një nu-mër i konsideruar i tyre janë të inkua-druar drejtë për së drejti në Bashkësinë Islame, e ka edhe në arësim, ekonomi, kulturë, administratë e gjetiu.

Kudo, kurdo e kahdo që vajtën gjithmonë me mburrje e krenari bajtën autoritetin e medresistit. Vërtetë ishin shembull për gjeneracionet e mëvon-shme.

Në plan-program u bënë pak ca ndryshime në fillim të vitit 1967/68, në mënyrë që krahas rritës së Medresesë edhe më vonë të pësojë ndryshime e të cilat gjithmonë kishin për synim që të shkohen krahas rritës së gjithmbarshme të shoqërisë.

Vlen të theksohet se prej vitit 1962 e gjer më 1984, shkollimi zgjatëte pesë vite shkollore e në këtë vit (1984) zvogëlohet në katër vite shkollore.

Një hap të tillë Kryesia e Bashkësisë Islame për RSS e muar duke u mbështetur në shumë ar-syena e edhe në faktin se me ligjin e aprovuar për kryerjen e shërbimit ushtarak ishte vendosur që shërbimi ushtarak të kryhet pas mbarimit të shko-llës së mesme, e të gjitha shkollat tjera të mesme ishin bërë katër vjeçare, kështu që edhe nxënësve të Medresesë nuk do të iu ndërpritej shkollimi. Një transformim të tillë e kishte bërë edhe simotra tje-tër në Sarajevë.

Në bazë të këtyre të dhënave, Kryesia i pro-pozon Kuvendit të Bashkësisë Islame për një tran-sformim të tillë, gjë që edhe aprovohet në mbledh-jen e Kuvendit të mbajtur më 28. 04. 1983. Lidhur me këtë Kryesia e BI e informon drejtorinë e Med-resesë së Mesme „Alauddin” në Prishtinë me aktin nr. 380/83 të dt. 25.05.1983.

Sipas një analize jodetale vërehet se përafër-sisht programi i asaj pesëvjeçare është sistemati-zuar në atë katërvjeçare. Dhe kur e kemi fjalën te plan-programi i Medresesë duhet përmendur edhe ate se kohëve të fundit janë duke u bërë përpjekje që të gjitha Medresetë e vendit të kenë dhe të pu-nojnë sipas një plan-programi unik, anipse secila do t'i ketë në konsideratë specifikat e saja. Lidhur me këtë, Drejtoria e Medresesë ja ka dërguar propo-zimin e plan-programit — të cilin e ka aprovuar më parë këshilli arsimor-educativ — Kryesisë Supreme të Bashkësisë Islame për RSFJ — në Sarajevë.

Gjatë këtij çerek shekulli të veprimtarisë së Medresesë së Mesme „Alauddin”, mësimet e tyre në bankat e saja me sukses i finalizuan 678 nxënës të cilët edhe morën diplomën duke u aftësuar kështu për shërbime profesionale. Gjatë pranimit të kan-didatëve në Medrese, përveç suksesit paraprak vazh-dimisht iu ka kushtuar kujdes edhe strukturës re-gjionale e me qëllim që sa më shumë vende të për-faqësohen rrespektivisht të mbulohen me kuadro. Kjo edhe më së miri shifet se nxënësit të cilët mo-rën diplomën e Medresesë — të rregullt qofshin apo edhe me korrespondencë — gravitonin

— nga territori i KSAK 386 dhe ate nga 21 ku-vende komunale,

— nga territori i RSM 192 dhe ate nga 10 ku-ve-de komunale,

— nga territori i RSS 50 dhe ate nga 6 kuvende komunale,

— nga territori i RSMZ 38 dhe ate nga 6 ku-vende komunale,

— nga territori i RSBH 2 dhe ate nga 2 ku-ve-nde komunale.

Nga numri i përgjithshëm i të diplomuarëve, 54 prej tyre me sukses i kryen studimet universita-re në shtetet arabe, 84 e kryen shkollën e lartë pe-dagogjike, kurse në fakultetet e Prishtinës u diplo-muan edhe 76 të tjerë. Fakultetin Islamik teologjik në Sarajevë e kryen 18.

6 ish medresist sot janë edhe me magjistraturë e sigurisht se së shpejti do të kemi edhe doktor.

Në anën tjetër një numër i konsideruar momentalisht është duke i vazhduar studimet: në FIT në Sarajevë 33, në universitetet e botës arabe 65, kurse 133 janë të regjistruar në fakultetet e SHLP të vendit. Vetëm me diplomën e Medresesë u kënaqën 196. Me këtë rast po përmendim edhe atë se 4 ish-medresist kanë ndërrua jetë, për çka lusim të Madhin Zot që t'i shpërblejë ashtu siç Ai më së miri din.

Nga numri i përgjithshëm i të diplomuarëve në këtë institucion fetaro-arsimor, momentalisht 230 janë të inkuadruar në Bashkësinë Islame, kështu që me punën e tyre të palodhshme ndihmojnë e kontribuojnë në zhvillimin e jetës fetare. 57 të tjerë janë duke shërbyer në sektorin e ekonomisë, kurse 78 në atë të arsimit. Me administratë merren 15 ish-medresist ndërsa në kulturë punojnë 9 veta, 3 janë pensionuar e 176 janë në studime, qoftë në fakultetet e vendit apo edhe jashtë. Tash për tash për 72 veta na duhet të konstatojmë se ose nuk janë të punësuar ose ne nuk dijmë saktësisht se ku gjenden ata.

Nga këto pak shifra që i përmendëm, ani pse në shikim të parë duken mjaft simbolike, lirisht mund të konstatojmë se gjatë kësaj periudhe u bë një punë e cila assesi nuk mund të nënçmohet, përkundrazi vlerën e saj nga dita në ditë edhe më shumë po e vërtetojnë vet po këto kuadra.

Andaj e ndiejmë veten të obliguar që edhe në këtë mënyrë — e duke shfrytëzuar nga rasti — të ju jemi mirënjohës personelit arsimor-edukativ, administrativ e shërbyes të kësaj vatre të diturisë, të cilët vazhdimisht u përpoqën që me maksimumin e aftësive të tyre, qoftë në aspektin arsimor, edukativ, material etj.

Gjatë veprimtarisë së saj 20—25 vjeçare, nxënësit e Medresesë krahas obligimeve të tyre, nuk i lanë pas as aktivitetet tjera të lira. Sukses më të lakmueshëm në këtë drejtim kanë treguar seksionet e mevludit, të cilat ndoshta edhe me programe modeste, kudo që janë paraqitur kanë lënë përshtypje të lakmueshme. Pastaj, kohë pas kohe kanë funksionuar edhe seksionet: ai letrar, sportiv etj.

Duke u nisur nga ajeti i Kur'anit: Ve teavenu alai birr-ri vet-takva... e që ishte moto i Medresesë, dhe se vetëm me anë të bashkëpunimit të frytshëm shihet suksesi i dëshiruar, kujdes i vazhduar iu kushtua bashkëpunimit, si me shkollat e mesme të qytetit e posaçërisht me simotrat tjera të vendit, atë të „Gazihysrevbegut“ në Sarajevë e tani edhe me atë të Shkupit. Sa për ilustrim po përmendim se kohë pas kohe këmbëjmë përvojat e vizitave qoftë në Sarajevë apo edhe në Shkup.

Gjatë periudhës 25 vjeçare, kolektivi punues i Medresesë pati edhe vështirësi të konsiderueshme, ngase punën e zhvillonte në kushte mjaft të vështira. Mirëpo, krahas zhvillimit të gjithmbarshëm të shoqërisë së gjerë, edhe Bashkësia Islame u interesua të punojnë në këtë drejtim në mënyrë që një ditë t'i përmirësojë kushtet bile s'paku sa i përket lokalit. Përveç punës pregatitore, Bashkësia Islame afro gjashtë vjetë të tëra u angazhua në ndërtimin e objektit të ri, për të cilin u investuan mjete të konsideruara.

Dhe definitivisht, me 14 shtator 1985, në prezencën e mysafirëve të lartë e shumë besimtarëve, u bë përrurimi solemn i objektit të ri. Bashkësia Islame u pasurua edhe me një objekt mjaft të bukur e funksional e i cili ofron kushte ideale për punë të suksesshme. Objekti i ri i cili siç e kenj pa, përveç lokaleve të administratës, posedon edhe 6 dhoma mësimi, xhaminë, amfiteatrin, bibliotekën, sallën e leximit, kabinetin e gjuhëve, sallën e fiskulturës, 52 dhoma të fjetjes, kuzhinën, restorantin, etj. lokale këto të cilat ndoshta për gjeneratat e kaluara kanë qenë vetëm ëndrra të këndshme.

Dhe kur flasim për Medresenë gjegjësisht për nënën tonë të dytë të ishim të padrejtë e të mos përmendim me rrespekt e krenari popullin tonë bu-

jar e fisnik, i cili edhe në momentet e vështira ekonomike, gjeti forcë dhe ndihmoi Medresenë moralisht dhe materialisht.

Populli, edhe sot e kësaj dite po na ndihmon në mirëmbajtjen e zhvillimin normal të punës, përmes formave të ndryshme: Zekatit, Sadakai Fitrit, kurbanave, lëkurave të kurbanave, ndihmave vullnetare.

Popullit — shoqërisë — që u jemi mirënjohës nga zemra lirisht mund t'i premtojmë se me sukseset dhe të arriturat tona vazhdimisht do t'i gëzojmë, posaçërisht kur tani na janë ofruar kushte e mundësi më të volitshme. Këtë zatën edhe e kemi emanet e obligim prej të cilit kurrseji nuk mund të mënjanohehi.

Sot kur kremtojmë 20 vjetorin e diplomimit të gjeneratës së parë dhe 25 vjetorin e themelimit të Medresesë, kur i kthehemi historisë pas për një çerek shekulli, na duhet që edhe nga lëshimet e aty-

këtushme të marrim mësim. Përkundër suksesëve të arritura, jemi të bindur se ka mundësi që të arrijmë edhe më shumë.

E shoh të udhës që edhe me këtë rast të vemë në pah se medresisti ishte dhe mbeti besnik e i vendosur në interpretimin e drejtë të parimeve të larta Islame.

Iniciativa e gjeneratës suaj që me një solemnitet të këllë — modest por të ngrohtë e të sinqertë, të shënohet ky jubile, gjithësesi është e qëlluar dhe do të jetë trasim i një tradite të cilën sigurisht do ta vazhdojnë edhe gjeneratat tjera në mënyrë që të bëhet tradicionale.

Në fund Ju dëshirojë çaste të këndshme në revokimin e kujtimeve nga jeta e juaj e dikurshme në bankat e Medresesë, me dëshirë që të na vizitoni sa më shpesh dhe të na sugjeroni për punë më të frytshme.

Ves-selamu alejkum...

1. Nga fjala e drejtorit me rastin e akademisë solemnë për festimin e 20-vjetorit të diplomimit të gjeneratës së parë dhe 25-vjetorit të themelimit të Medresesë së mesme.

ps! dr. Resul Redžović 5

Personaliteti i Muhamedit A. S.

Të gjithë muslimanët e botës, përveç ibadeteve të përhershme që janë të obliguara t'i kryejnë, urdhërohen edhe me sjellje dhe moral të mirë. Ky moral është i obliguar drejtë për së drejti nga libri i Zotit xh.sh. Kur'anit dhe si pasqyrë e sjelljes së mirë mirret tradita — syneti i Pejgamberit a.s.

Për të folur rreth synetit të Muhamedit a.s., është e domosdoshme që ta njohim biografinë e këtij njeriu të madh. Duhet të dimë për kohën dhe rrethanat në të cilat ka jetuar, mënyrën e jetës dhe sjelljen e të dërguarit të Zotit xh.sh. si rilindas në moralin njerëzor.

Është e pamundshme që në letër të përshkruhen të gjitha cilësitë e kësaj figure të ndritshme të historisë njerëzore. Pas kësaj edhe gjuha jonë, si dhe çdo gjuhë tjetër është shumë e varfër dhe në të nuk mund të gjejmë shprehje që në mënyrë gjithanshme të përshkruajnë personalitetin e Muhamedit a.s.

Zotit xh.sh. e krijoi Muhamedin a.s. në formën më të mirë dhe e pajisi me vlerat më të larta të moralit islam. Për këtë Perëndia thotë:

„Vërtetë (ti o Muhamed) je në shkallën më të lartë të moralit”.

Ky verset Kur'anor, është pikënisje, por edhe caku kryesor, që shumë dijetarë islamë të merren me studimin e jetës së Muhamedit a.s. dhe përpiqen që në mënyrë sado adekuate të përshkruajnë personalitetin e Muhamedit a.s.

Dihet mirëfilli se Muhamedi a.s. jetoi në një rreth, që në atë kohë normat e etikës kishin rënë shumë poshtë dhe amoraliteti kishte zënë pozitë të lartë në karakterin e atij populli. Në këto rrethana lindi personi me anë të të cilit Zoti xh.sh. për herë të fundit iu drejtua njerëzimit me shpallje. Mirëpo, këto kushte dhe rrethana nuk ndikuan as për së afërmi në formimin e personalitetit të Muhamedit

a.s. së pari si njeri (para shpalljes) e pastaj kur i erdhi shpallja, kuptohet Zoti xh.sh. e ushqeu atë me vetitë më të mira që mund t'i ketë apo të ketë pasur ndonjë njeri. Pra, kur i zbritën zëtet e para të Kur'anit, morali i tij u zhvillua deri në atë shkallë, sa që, tek ai lindi urrejtja ndaj veprave amoralë dhe u forcua dashuria ndaj të mirave, të cilat është udhëzuar nga i madhi Zot xh.sh. Për këtë ndikoi, ndoshta edhe ajo se misioni i tij i lartë prej pejgamberi, kërkonte aso kushtesh që ky të jetë she-mbull për të mirë të të gjithë njerëzimit.

Muhamedi ishte i urtë, i mençur, i butë, i moralshëm dhe shumë i mëshirshëm. Ky njeri kishte të gjitha cilësitë që i nevojiten njeriut në jetë dhe, siç thamë, edhe më parë janë të papërshkruara.

Ai kishte shprehje që të gjithëve t'u drejtohej, t'u fliste me fjalë të buta dhe përpiquej që me fjalët dhe veprat e tij të mos lëndojë asnjë njeri.

Në një rast ka thënë:

„Musliman është ai nga i cili janë të shpëtuar muslimanët prej dorës dhe gjuhës së tij”.

Ishte cilësi e tij që t'i përkrah të dobët, bonjakët, të vejat, robërit, të varfërit.

Nuk mund të paramendohet që ai të jetë akuzuar me të drejtë për ndonjë vepër të keqe siç janë pirja e alkoolit, adultëria, gënjeshtria, vjedhja etj., e që në atë kohë këto vepra kishin arritur kulminacionin. Gjithashtu duhet të shtojmë se sjellja e tij linte mbresa të thella në zemrat e pabesimtarit e këto janë të pakrahueshme me përshtypjet që linte në zemrën e muslimanit.

I lutemi Zotit xh.sh. që nesër në ditën e gjykimit të na strehojë nën hijen e madhërisë së tij dhe të na bashkojë në xhenet me të dhe më të gjithë ata që meritojnë kënaqësinë dhe shpërblimin e Allahut xh.sh.

Ekrem Avdiu, kl. III-të b

Disa veçori — cilsitë të Muhamedit A. S.

Nëse hedhim një vështrim mbi të kaluarën — historinë e pejgamberëve, do të kuptojmë se ajo daton prej njeriut të parë në sipërfaqen e tokës. Nuk ka dyshim se të gjithë pejgamberët meritojnë rrespekt dhe nderim të madh, pa dallim mes tyre. Por, nëse mendojmë në atë se athua cili pejgamber është i paisur me disa veçori — cilësi të posaçme, padyshim ky do të ishte Muhamedi a.s. — bir i prindërve të cilët në Mekë janë ushqyer me bukë të thatë.

I nxitur nga e singërta dhe me bindjen e vet të thellë, këtij njeriu të panjohur deri atëherë, iu paraqit meleku në formën e vet fluturor, duke e bërë me dije se është i zgjedhur nga Fuqploti që e dhe një herë të ripërtirë dhe të kompletojë shpalljen. Xhibrili e informoi Muhamedin a.s. se Zoti xh.sh. e kishte zgjedhur për ta dërguar amanetin e tij që duhet përhapur në tërë botën. U ngrit me një energji të papërshkruar që të përhapë fenë islame në popullin i cili, më së paku ishte i gatshëm, që të përqafojë misionin e tij.

Muhamedi a.s. ishte i dërguari i fundit. Pejgamberët para tij ishin

të një epoke — periudhe të caktuar kohore dhe për popull të caktuar, ndërsa Muhamedi a.s. ishte për mbarë botën, këtë e vërteton edhe ajeti kuranor: „Dhe nuk të kemi dërguar ty (Muhamed) përveç mëshirës për botërat”.

Muhamedi edhe si fëmijë ishte i sjellshëm, veçohet nga moshatarët e tij me shpirt fisnik, sjellje dhe moral. Por, edhe si fëmijë ishte i çmuar nga të tjerët. Në ushqim dhe veshmbathje ishte modest dhe gjithmonë i pastërt. Vetë i punonte të gjitha punët, shpesh ndizte zjarrin, pastronte dhomën dhe rrobat e veta.

Fërndryshe, i tillë siç ishte, i pastërt dhe fisnik, gjithashtu kujdesej edhe për pamjen e vet të jashtme. Kurrë nuk dilte nga shtëpia pa u krehur, pa u shikuar në pasqyrë; i fshinte rrobat dhe parfumesej. Kur ishte jashtë shtëpisë, gjithëherë mbante pasqyrë, kraharë, brushë (misfak) për dhembë. Ai shpesh herë thoshte: „Allahu është i bukur dhe i don të bukurit”.

Të vërtetë i mirëfillte, i donte dhe i përkrahte, por në çdo hap rekomandonte punën dhe fitimin

e ndershëm. Për të varfërit, të cilët flenin në rrugë, vatra e Muhamedit ishte edhe vatra e tyre.

Pastërtisë së përgjithshme dhe asaj vetiake i ka dhënë rëndësi të madhe. Ai urdhëronte që para dhe pas çdo ngrënie t'i pastrojmë duart dhe dhembët. Në një rast ka thënë:

„Pastërtia është pjesë e imanit”.

Ishte i afërt për të gjithë muslimanët. Ndaj jo-muslimanëve ishte indiferent, por asnjëherë nuk sillej ashpër me ta. Këto më së miri e ilustron me shembullin kur Muhamedi a.s. e çliroi Mekën, dhe nuk u soll ashpër me mekasit. Ai u tha se kush hyn në Qabe dhe oborr të saj është i falur, kush hyn në shtëpi të Ebu Sufjanit është i falur dhe kush hyn në shtëpi të vet është i falur. Të gjithë ata që përqaftuan islamizmin i fali dhe i afroi afër vetes.

Kështu vepronte dhe kur i shpallte fenë islame ndonjë fisi. Nëse e pranoni islamizmin, i falte, në të kundërtën i obligonte me pagimin e xhizjes. Nëse as këtë nuk e pranoni ai, duke mos gjetur rrugëdalje tjetër, iu shpallte luftë.

Nga gjithë kjo që u tha, shihet qartë se i zgjedhuri i Zotit xh.sh. i kishte të gjitha cilësitë që i nevojiten njeriut për të merituar kënaqësinë dhe shpërblimin e Krijuesit të botërave.

Xhelal Kaloshi, kl. II/a

Agjinimi dhe llojet e tij

Agjinimi në islamizëm për nga argumentimi i sheriatit është një lloj, e ai është pengimi nga ushqimi, pijet etj., të cilat e prishin agjiminin prej agimit të hershëm deri pas perëndimit të Diellit, duke ia bashkangjitur nijetin. E për nga obligueshmëria, agjinimi ndahet në pesë lloje:

1. Agjinimi Farz (i obligueshëm),
2. Agjinim Kompenzim
3. Agjinim mbuluese,
4. Agjinim premtimi, dhe
5. Agjinim vullnetar.

1. Agjinimi Farz, është agjinimi i muajit të Ramazanit të cilin e bëri obligim All-llahu i madhërueshëm në vitin e dytë të hixhretit. Obligimi i tij është i vërtetuar me Kur'an, me synet dhe me igjmaë.

Zoti xh.sh. thotë në Kur'an: „O ju që keni besuar u bë obligim mbi ju agjinimi sikur që ishte obligim mbi ata para jush”. Prej këtij ajeti Kur'anor kuptohet se agjiminin nuk e çpiku Muhamedi a.s. si e mendojnë disa njerëz të pa informuar sa duhet me çështjen fetare.

Sipas këtij argumenti duket se ka pasur agjinim prej fillimit të njerëzimit.

Për të agjinuar muajin e Ramazanit duhet të plotësohen këto kushte: Të jetë musliman, mosh i rritur, i shëndoshë, të jetë vendës. Femrat të jenë të pastra nga „Hajzi dhe Nifasi”.

Nxënësit në namaz
Xhamia e Mëdreses

Pra agjinimi është një nga pesë shtyllat e fesë islame. Është ibadeti më i rëndë, por edhe shpërblimi është më i madhe, nga se shpërblimi i tij është drejtpërsëdrejti nga Zoti xh.sh. Pejgamberi a.s. thotë: Zoti xh.sh. ka thënë: „Çdo vepër e njeriut është për të përveç agjinit, ai bëhet për mua dhe unë shpërblej për të”. Për të e gëzuar shpërblim të cilin e jep Zoti xh.sh. duhet agjinuar me vullnet pa sha e piskat. Nuk mjafton vetëm të mos hahet e të mos pihet. Në lidhje me këtë M.a.s. thotë: „shumë agjinues ka që prej agjinit të tyre nuk ka as asgjë përveç urie e etje”.

2. Agjinimi kompenzues — është ai agjinim i cili duhet të kompenzohet në rast se kemi prishur në Ramazan ndonjë ditë me arsye, qoftë arësye udhëtimi qoftë sëmurje etj.

Agjinimi i cili bëhet pas Ramazanit është i preferueshëm të bëhet ngjit një pas një dhe të mos shtyhet shumë, por si të jipet rasti të kompenzohen ato ditë.

Po nëse ka ndonjë arsye mund të shtyhet deri në muajin Shaban para Ramazanit vijues.

3. Agjinimi mbulesë — është nëse e shkel një rregull nga rregullat e „ihramit” në kohën e haxhit, ose mbyt dikend pahiri e nuk i plotëson kushtet tjera me lirua një rob... i agjinoj dy muaj ngjit pas një.

Prishja e agjinit me qëllim duke i ditur pasojat.

Ai njeri duhet ta kompenzoj edhe të ndëshkohet që të mos e përsërit më. Nëse e ka prish agjiminin me qëllim apo me marrëdhënie intime, ai duhet ta kompenzoj atë ditë dhe të ndëshkohet me lirim të njërobi, e nëse nuk ka ta agjinoj dy muaj ngjit njërin pas tjetrit.

E nëse nuk mundet t'i ushqejë gjashtëdhjetë të varfër.

4. Agjinimi premtues — është ai agjinim të cilin ia obligon muslimani vetë vetiu për falenderim ndaj Zotit xh.sh. për të mirat që i ka dhënë.

5. Agjinimi „tetavui” është vullnetar apo si e quajnë fukahat „Nafile”. Besimtari i mirë agjinoj të afrohet te krijuesi i tij. Për këtë lloj agjinimi Aisha r.a. thotë se Pejgamberi a.s. agjinoj aq shumë sa që thonin se nuk do ta ndërprejë kurrë, pastaj filloi nte të haj sa që mendonim se nuk do të agjinoj më. Muaj të plotë nuk ka agjinuar kurr përveç Ramazanit, e më së shumti ka agjinuar në muajin Shaban.

Agjinimi i muajit Ramazan është edukim shpirt, e jo sakatosje për njerëz. Po të ishte për sakatosje nuk do të kishte kurrfarë lëshimesh si bie fjala i sëmuri do të duhej të agjinoj, udhëtari do të duhej të agjinoj etj.

Mirëpo islamizmi toleron gjërat të cilat i mundojnë njerëzit deri kur u bëhet e mundur agjinimi normal. Ajo për pleq e të sëmurë për të cilët nuk shpresohet shërimi i tyre, ata hanë dhe paguajnë një „fidje”, por jo edhe si flitet në disa mjedise se agjinimi bënë të paguhet me të holla. Për të rit e smur nuk jepet fidja, nga se për ata shpresohet se shërohen dhe pas shërimit e kompenzojnë.

Kalimi i Omerit në islamizëm

Puna pesëvjeçare e Muhamedit a.s. përplotë përpjekje të mundimshme, u kurorëzua me një sukses i cili ka qenë me rëndësi të madhe, jo vetëm për bashkësinë e vogël muslimane mekase, por në përgjithësi për Gadishullin arabik. Ky është kalimi i Omerit bin Hatabit në islamizëm.

Anëtar i autoritativ i familjes bin Kab të fisit kurejsh, Omeri ka qenë i njohur si armiku më i madh i fesë së re, i cili pa marrë parasysh kurrëfarë arsye, i ndiqte të gjithë ithtarët e saj, e veç kësaj edhe si trim dhe luftëtar, sa që edhe rrethina e tij i frikësohej. Renani që nuk anon as kah Muhamedi a.s., as kah islami pohon se „Rasti i Omerit ofron faqe të pakrahueshme të psikologjisë fetare të cilës nuk i gjendet shembull të ngjashëm në tërë historinë“.

Pos mosesit të delegacioneve mekase te Negusi, prisve mekas u ishte e qartë se përhapja e fesë së re mund të evitohet vetëm në atë mënyrë, nëse nismëtar i saj Muhamedi a.s. mbytet. Për këtë shkak koka e tij u vlerësua me qindra deve dhe me aq okë argjend. Omeri, i biri i Hatabit, e mori për sipër këtë detyrë dhe me shpatë në dorë u nis që të ndeshet me Muhamedin a.s. dhe fenë e tij. Gja-

të rrugës takohet me shokun e vet Nuajmin, të cilit ia beson që t'i tregojë se ku po shkonte. „A e di ti se pasardhësit e Abdul Mulibit nuk do të lejojnë që Muhamedi të ngelë i pahakmarshëm. Gjaku do të ble në qytet e ti i pari do të lajsh me kokën tënde gjakun e tij“ — ia këtheu Nuajmi, i cili fshehtas e kishte pranuar fenë e re. Duke e parë se Omeri është i pa thyeshëm, u orvat që t'ia tërhiqte vëmendjen në anën tjetër. „Po motra e jote, Fatima dhe burri i saj Seidi kaherë janë muslimanë. Atëherë çdo ditë u vjen në shtëpi i besueshmi i Muhamedit, Hababi dhe i ushtron, u mëson këtë fe të re dhe tash është tek ata. Nuajmi mendoi se do ta zbuste Omerin, së paku për një çast, derisa Muhamedi a.s. të strehohej diku. Dhe vërtetë në vend se të shkonte e ta kërkonte Muhamedin a.s., Omeri ia mësyu shtëpisë së dhëndrrit të vet. Duke dëgjuar përballë dyerve mësimin e Kur'anit, hyri mbrenda si tigër i tërbuar.

„Ju jeni idhëtar i Muhamedit?“ — murmuriti dhe u vërsul në Selidin. Fatimja iu hudh burrit të vet rreth qafës dhe të dy bërtitën „Ne jemi musliman, Zoti është një e Muhamedi profet i Tij!“ Në vend të dhëndrrit, Omeri e lëndoi motrën e vet. Fatimja e përgjakur

mshefi fletët e Kur'anit që të mos zhyten — përlyhen.

„Më tregoni çfarë keni lexuar. — murmuriti Omeri.

„Premto se nuk do të hidhërohesh dhe nuk do ta grisësh“ — kërkuan Seidi dhe Fatimja të përfatuara ende.

— Premtoj.

— Pastrohu dhe merr abdest e atëherë do ta japim.

— Kur Omeri e bëni edhe këtë gjë, Fatimja ia ofroi disa ajete të shkruara.

Sureja e njëzet e Kur'anit.

Omeri tha „Sa është kjo për t'u krenuar, sa është kjo fisnike!“

Klithi si i ringjallur Omeri. „Ku është pejgamberi i Zotit? Unë dua ta shoh dhe ta dëgjoj menjëherë“, pyeti Omeri me padurim. Hababi, i cili ishte fshehur në dhomën tjetër ra para vërsuljes së Omerit, tash paraqitet dhe tregon se ku gjendet Muhamedi a.s.

— „Hapne derën dhe lëshone të hyjë“ — tha Muhamedi a.s., dhe u nis për ta takuar duke thënë: „Çfarë të solli ty këtu, o i biri i Hatabit?“

A do të qëndrosh në udhë të gabuar deri atëherë sa të arrijë dënimi i Zotit?“

Zoti është një, e Muhamedi është i dërguar i Tij? — klithi Omeri.

— (Allahu ekber), Zoti është i madh, përfundoi Muhamedi a.s.

Mustafë Ramadani, kl. III/a

Mbi jetën

Kur flasim për jetën, nuk kemi për qëllim që ta definojmë atë përpikërisht, mirëpo me anë të disa fakteve të bëjmë një analizë mbi jetën, burimin dhe qëllimin e saj.

Është e pamundur për njeriun që me logjikën e tij të përcaktojë një send, proces apo fenomen, e kur flasim për gjendjet (proceset) e padukshme siç janë: jeta, shpirti, mendja etj., jemi shumë larg të vërtetës. Mirëpo kur e kemi fjalën për jetën, atë mund ta kuptojmë me logjikën e tij të përcaktojë që përcaktojmë, që e karakterizojmë.

Vetë natyra e njeriut kërkon paqe dhe lumturi. Për disa njerëz të paorientuar (jo besimtarë), jeta është destruktive, vuajtje e panevojshme etj. Ata mendojnë kështu përderisa njerëzit tjerë jetojnë në optimizëm të plotë dhe e shfrytëzojnë jetën.

Filozofi grek Herakliti e definoi kalimin e jetës me fjalë: „Çdo gjë kalon me afatën e vet“. Duke folur për edukatën njerëzore, Xhems Frederik Freier thotë: „Për gjithë qofshim të vetëdijshëm apo të pavetëdijshëm përpjekimi të arrijmë

lumturinë dhe duhet të pranojmë se lumturia personale që të arrijmë lumturinë dhe duhet të pranojmë se lumturia personale është cak i cili, çdo individ i fle në zemër, dhe të cilin cak gjithnjë e ëndërrojmë“.

Siç shohim, të gjithë shkencëtarët, filozofët i mundon çështja e jetës. Ku mund të gjendet përgjigja për një çështje kaq të komplikuar kur merret parasysh prejardhja e saj aq e largët? Pa dyshim gjendet në Kur'an, dhe për të nuk është i aftë asnjë njeri të përgjigjet jashta suazave të Kur'anit.

Kur'ani, si gjithmonë, edhe kësaj here dha përgjigje të qartë. Ai proklamon pavdekshmërinë e fatit (lumturisë) njerëzore të atyre që punojnë vepra të mira për shkak të respektit dhe frikës ndaj Krijuesit të botërave.

„Jeta e kësaj bote nuk është tjetër vetëm se argëtim dhe lojë. Vërtet jeta e amshueshme është jeta e vërtetë sikur ta dinin këtë jo besimtarët“.

Sura Ankebut 64

Fra e vërteta mbi jetën është plotësisht e qartë dhe e kuptueshme. Vetëm duhet ta studiojmë sipërqishtë dhe ajo lehtë do të sqarohet: „Kjo botë në tërësi është vend i sprovimeve dhe pakënaqësive. Kë

tu jepet provimi për botën e ardhshme“.

Për këtë jetë të përkohshme imami Gazali (450-505 h 1058-III m) thotë: „Sikur të jetë kjo jetë ari, por e përkohshme e ajo tjetra (ahireti) të ishte baltë, por e përhershme, njeriu i mençur do ta zgjidhte atë të baltës, për shkak të përhershmerisë së saj“. Por nuk do të thotë se besimtarët duhet lënë aktivitetin e tyre në këtë botë duke pritur vdekjen e cila, pa dyshim, do t'i vie çdo kujt. Përkundrazi, edhe pse kjo jetë është e përkohshme, ka qëllimin e saj. E qëllimi i kësaj jete nuk është gjë tjetër, përveç zbatimi i detyrave të caktuara sipas Kur'anit, të cilat i mundësojnë njeriut që nëpërmjet tyre të arrijnë lumturinë e përjetshme dhe shpërblimin nga i madhi Zot xh.sh. në botën tjetër:

„Pasha kohën. Me të vërtetë njeriu është në humbje. Përveç atyre që besojnë, veprojnë mirë dhe thërrasin (udhëzojnë) në të vërtetë dhe durim“.

Kjo kaptinë kaq e shkurtër na jep të kuptojmë se lumturia e njeriut në të dy botërat arrihet me:

— Besim të plotë në Zotin xh.sh.,

— Vepra të mira,

— Udhëzimi i njerëzve në rrugë të vërtetë, dhe

— Udhëzimi i njerëzve në durim.

Ekrem Avdiu, kl. III/b

Njeriu dhe qëllimi i krijimit të tij

Për njeriun si qenie më e dalluar në këtë botë është folur shumë dhe janë dhënë mendime të ndryshme. Lidhur me këtë çështje edhe sot e kësaj dite jepen mendime të cilat synojnë që kjo qenie e vetëdijshme mos të jetë nën ndikimin e teorive të cilat njeriun e bëjnë si qenie të përbuzur, të përlulur, të poshtërsuar etj. Andaj, për ta larguar njeriun nga të gjitha këto përcaktime të pa-bindshme, shumë dijetarë i sugjerojnë rrugët dhe mënyrat për t'u larguar nga vizionet e tilla, por ata edhe më shumë e komplikuan çështjen, nga se dhanë mendime të cilat edhe më tepër e bënë të paqartë.

Këtë çështje, për ta bërë sa më konkret, po i marrim si shembull disa mendime të drejtimit materialist, të cilët menduam se janë pasqyruar më objektiv të procesit të jetës së njeriut, andaj ata pohuan se për ta larguar njeriun nga këto mendime, është e domosdoshme praktika — ndryshimi i rrethanave shoqërore, të cilat ndikojnë drejtpërdrejt në evitimin e tyre.

Përkundrazi, ata nuk ndikuan fare në këtë çështje, nga se qëndrimi i tyre ishte i njëanshëm, prandaj sugjerimet e tyre rreth intencës së qenies njerëzore u çlirësuan nga fakti se, njeriut nuk i intereson vetëm ana materiale, por edhe ajo shpirtërore, gjë që jep të kuptojmë se qëllimi i ardhjes së njeriut në këtë botë nuk është vetëm përmirësimi — rregullimi i gjendjes materiale, por qëllimi i ardhjes së tij në të është edhe diç tjetër.

Njeriut, për ta arritur vendin e merituar në këtë botë, i duhet para së gjithash ta largojë nga vetja fanatizmin, i cili e bën njeriun të verbër pranë realitetit, andaj dukuria e tillë është e dëmshme për njeriun dhe duhet luftuar në mënyrë të vazhdueshme, nga ajo që bëhet shkak që njeriu të zbresë prej rangut të tij dhe të bie në atë shtazarak. Kështu që për të mos rënë në këtë shkallë të ulët, njeriu duhet ta mposhtë këtë dukuri nga e cila kurrnjëherë nuk pritet lumturi.

Për ta kuptuar në mënyrë konsekuente esencën e qëllimit se për çka është krijuar njeriu, ku është shkak i krijimit të tij etj. Ai vazhdimisht shtrij pyetje: A thua jeta ime ka ndonjë qëllim? A thua e tërë gjithësia po më shërben mua? Këso dhe pyetje të ngjashme. Këso pyetje njeriu bën pa rreshtur derisa të arrijë zgjidhjen e tyre të drejtë.

Kur flitet për qëllimin e krijimit të njeriut është e nevojshme që së pari t'i vejmë në dukje disa mendime që u dhanë lidhur me këto çështje. Drejtimi materialist qëllimin e krijimit të njeriut e shqyrton në prizëmën e materjes, duke pohuar se njeriu pikënisjen e ka nga materia dhe atë duhet marrë për bazë në çdo gjë. Kështu që njeriu duhet t'i përmirësojë rrethanat në të cilat jeton, sepse ato e krijojnë njeriun si qenie njerëzore, e karakteri i tij krijohet në këto rrethana të cilat duhet të jenë njerëzore. Nga ky mendim po shihet se njeriu është krijuar që të rregullojë anën fizike të tij dhe ajo është primare për të. Pra, ana materiale është qëllimi i njeriut e jo mjet, andaj ai duhet t'i shërbejë asaj.

Të thuhet se njeriu është shërbyes i një sendi më të ulët, siç është materia, është absurde, nga se ne jemi mësuar nga praktika që të gjitha gjallesat, sendet në natyrë t'u shërbejnë atyre më të lartave. Vallë, a thua njeriu si qenie më e përsosur në këtë botë t'i shërbejë një qëllimi më të ulët se ai.

Por, nëse distancohemi nga një pohim i tillë dhe themi se jeta e njeriut është e paqëllim, atëherë për mposhtjen e hipotezës së tillë është e nevojshme ta bëjmë një vështrim në natyrë pas të cilit do të konkludojmë se argument më të përshatshëm nuk na duhet, ngase e vërteta na rrëfen vetë.

Nga ky vështrim në natyrë do të vërejmë se çdo gjë ekziston për një qëllim, vërejmë se çdo gjë ekziston për t'i shërbyer dikujt tjetër, pra e ka

qëllimin e jetës. A thua njeriu është pa këtë gjë? Atëherë përgjegjja del në shesh duke mos nguruar t'u thotë njerzve se, ju nuk jeni qenie e mallkuar dhe e lënë pas dore, por edhe ju e keni qëllimin pse jeni krijuar dhe ose jetoni, andaj nuk duhet medituar më rreth kësaj çështjeje, por t'i rrekemi të vërtetës e cila na udhëzon drejt caktit të krijimit të drejtë të vetvetes së amshueshme e të patjetërsueshme.

Nëse i vejmë drejt mendimet e mëparshme rreth intencës së qenies njerëzore, do të shohim se aspak nuk i përgjigjen realitetit, andaj edhe si të tilla ato nuk mund të merren për bazë në gjykimet tona rreth qenies njerëzore, ngase ato vetëm japin shkas që njeriu të trillojë marrëzira.

Gjersa dy mendimet e sipër shënuara nuk u pajtuan me arsyen e shëndoshë njerëzore, ato u çlirësuan nga shkak i mendimi i cili iu përshtat arsyes njerëzore ishte kështu: Qëllimi i ardhjes së njeriut në këtë botë është që ai t'i shërbejë një qenieje të lartë, pra Allahut. — Rreth kësaj çështjeje Kur'an thotë:

„Nuk i krijova as demonët e as njerëzit për diçka tjetër vetëm që të më adhurojnë”.

Kur njeriu ia parashtron pyetjen vetvetes: Athua pse e tërë gjithësia po më shërben mua? Kush ma nënshtroi ate? Athua vetë e bëra një gjë të tillë? Çka do të thotë më shumë njeriu në këto çështje përveç asaj që ka thënë Zoti xh.sh. në Kur'an:

„A nuk e sheh se Allahu xh.sh. për ju nënshtroi gjithçka që ka në qiej dhe në tokë”

Mandej prapë në një ajet tjetër thotë:

„Dhe për ju mundësoi gjithçka që ka në qiej në tokë. Çdo gjë nga ai. Vërtetë mbi këto ka mjaft argumente për njerëzit që mendojnë”.

Në këto ajete Zoti xh.sh. në mënyrë të qiltur po na rrëfen se e tërë ekzistenca është e nënshtroar për ne, kurse prej nesh kërkohet që ta shfrytëzojmë në mënyrë të drejtë dhe të ligjshme, pra sipas asaj që na ka urdhëruar nënshtroesi i saj, se për ndryshe çdo mënyrë tjetër e shfrytëzimit që e tjetërsion urdhërin e Zotit është kundër pëlqimit të tij dhe ajo si e tillë mund të na vejë në një situatë të pavolitshme prej të cilës paraqiten gjëra të cilat ia humbin karakterin e qenies njerëzore.

Vërejtëm se dy mendimet e gjertanishme që i bëmë më lartë nuk janë në pajtim unanimit me të gjitha dëshirat personale, andaj këto dëshira mund të pajtohen vetëm nëse i shërbejnë një qenieje të vetëdijshme më të lartë se vet njeriu dhe materia. Për njohjen e kësaj qenieje të lartë njeriu është i nevojshëm për ndihmë, ngase kompetenca e mendjes së tij nuk është në gjendje ta njeh — kuptojë realitetin e ekzistencës së qenies absolute, kështu që këtë mosafësi njeriu e tregoi shumë herë edhe gjatë historisë pra atëherë kur i mungoi ndihma prej së larti ai devijoi rrugën e drejtë për të cilin ishte i përcaktuar dhe hyri në rrugën e cila ia humbi lumturinë dhe batbardhësinë në këtë botë. Andaj të vetmin udhëzues dhe udhërrëfyes të drejtë njeriu e kishte shpalljen nga Zoti xh.sh. i cili i tregoi njeriut rrugën për ta ruajtur nivelin e qenies së tij dhe mënyrën që i mundëson njeriut për të qenë i lumtur e fatbardhë.

Kështu pra, Zoti xh.sh. na ka bërë të privilegjuar nga krijesat tjera, duke na sugjeruar se këtë gjë nuk e bëri kot, por na bëri në këtë mënyrë që të e njohim ate, dhe t'i jemi falenderues për bogatitë që i krijoi dhe na i përshtati që t'i shfrytëzojmë për të mirën tonë. Për këto, merita më e madhe i takon islamizmi, ngase njeriun e ka ngritur në rangun më të lartë të krijesave, duke e orientuar me program të caktuar të jetës dhe, duke i rrëfyer se kjo është mënyra më e mirë e më e arsyeshme për njeriun, nëse ai ia dëshiron mirësin vetes në të dy botërat. Mirëpo, nëse është kundër

kësaj mënyre siç e parasheh islamizmi atëherë është i lirë të zgjedhë, por duhet të jetë i bindur se një gjë të tillë njeriu nuk do ta arrin kurrë, sepse askush tjetër nuk mund ta njej projektin e një sendi më mirë se vetë projektuesi i saj, andaj ku do të gjejë njeriu rrugë — mënyrë më të arsyeshme dhe më të drejtë se te Zoti xh. sh., i cili është krijues, projektues, planifikues i çdo sendi dhe i njeriut. Prandaj çdo përpjekje e njeriut në këtë pikëpamje do të jetë e kurorizuar me rezultate të dobëta të cilat nuk i mjaftojnë njeriut si qenie dualiste.

Kështu që disa njerëz duke dëshiruar që të jenë sa më të afërt me Zotin xh.sh. iu larguan totalisht jetës reale duke menduar se po e adhurojnë Zotin në mënyrën më të mirë, por ata nuk ishin në gjendje ta kuptojnë se përkundrazi janë duke vepëruar kundër mënyrës që e ka paraparë Ai ta adhurojnë, andaj athua mund të jenë këta individ më të dijsëm se Zoti xh.sh? Sipas atyre mund të

konkludojmë se Zoti xh.sh. nuk e paska ditur se mënyra e tillë e adhurimit¹⁾ është më e mirë dhe më e arsyeshme, andaj si e gjykojnë këta individë këtë çështje?

Është absurde të thuhet se: unë jam njohës më i mirë i asaj se si duhet rrespektuar, nderuar, falënderuar dikend më mirë se ai vet që më urdhëron ta bëjë një gjë të tillë, prandaj këta njerëz nuk do ta arrin devocionin e pritur edhe pse mendojnë me një gjë të tillë, sepse e kanë tjetërsuar mënyrën e adhurimit që janë të urdhëruar. Andaj pra islamizmi thërret njerëzit që të ardhurojnë në mënyrën e lejuar në atë që e ka paraparë Zoti xh.sh., se është më e lehtë dhe më e arsyeshme, e jo sipas asaj që iu toket njerëzve në mendjet e tyre. Prandaj çdo shmangje e njeriut nga këto fetarisht është e pa lejuar, moralisht e dëmshme dhe e kundërt me synimet e qenies njerëzore.

Safet Hoxha, nxënës i kl. IV-të

¹⁾ Siç adhurojnë disa nga radhët e dervishëve.

Vdekja

„Çdo shpirt ka për të shijuar vdekjen, pastaj tek Unë do të riktheheni” (28:57).

Kah t'ia mësyvej? A janë të gjitha rrugët e mundshme të mbyllura? A në çdo rrugë është i pashmangshëm takimi me... (vdekjen)?

Çdo gjë më është e qartë, e do të dëshiroja që të mos e dij. Do të dëshiroja që bile një nga ato staza, të jetë pa atë STOP-in absolut. A është kjo nga dashuria për jetën apo nga frika, nuk e dij. Thjeshtë, kjo nuk është me rëndësi. Është njësoj. E dij se më duhet, se jam i saj, kur të dojë, në çdo hap, në çdo rast. A dij se do të jetë gota e fundit, ndoshta më e ëmbla, më e hidhura, quhet VDEKJE. Kjo është drejtësia më e madhe e kësaj bote — thotë populli. Do të vdes edhe i pasuri edhe i varfëri, i dituri dhe i padituri, i ziu dhe i bardhi. Të gjithë.

„Ai i sundon robërit e vet dhe ju dërgon rojtare; derisa dikujt prej jush i vjen vdekja, e atë të deleguarit tanë ia marrin shpirtin. Ata nuk bëjnë lëshime”. (6:61).

Njerëzit lindin, jetojnë dhe vdesin. Dhe jo vetëm ata, por edhe të gjitha krijesat tjera të gjalla. Rruga e jetës së dikujt është pesëdhjetë, gjashtëdhjetë e më shumë vjeçare dhe vje fundi. Dhe gjithë kjo kalon shpejtë, fluturon sikur ëndërr, sikur në një derë hyhet e në tjetrën dilet — thonë të vjetrit. Kur zgjatë, duket se zgjatë shumë, dhe ka kohë për çdo gjë. Njeriut nuk i ngutet, shpreson në të nesërmen, i pavetëdijshëm për të ardhmen që e pret. E kur i vje „vetëdija”, fillon të pendohet, por është vonë. Bukur le të thotë: „Askush mos ta qajë jetën se i riu, e pastaj sa më shumë të vjetrohët, e ka më pak shpresa për të jetuar, më shumë do të kapet për jetën”.

Ndoshta kjo është tragjedia më e madhe e njeriut. Rrallëherë apo fare nuk do t'i kujtohet se jeta është mashtrim, dhe se fundi i saj është këtu para tij, se duhet të vdesë. I okupuar me tjetër gjë, i dhënë pas lavdisë që ia ofron kjo botë, i drejtuar kah një qëllim, i cili quhet pasuri. Nuk e di se është rob i materies, se është vetëm pronar i përkohshëm i gjithë asaj, se nesër shkon dhe e gjithë ajo mbetet.

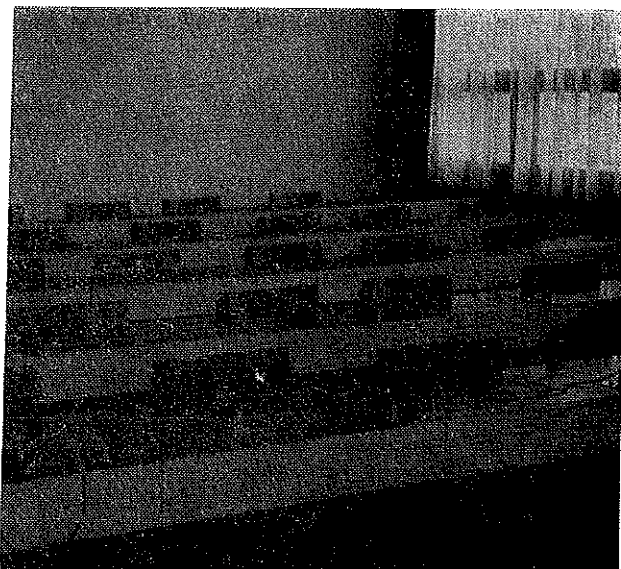
„Të vdekurin e përcjellin tri gjëra: familja e tij, pasuria dhe vepra. Dy këtohen, kurse një mbetet me të. Këthehen familja dhe pasuria, kurse mbetet vepra e tij” — ka thënë Muhammedi a.s....

Është për t'u çuditur se njeriu punon për të tjerët, kurse për vete nuk mendon fare. Sikur të ishte kërjt një për cilësinë e veprave të tij, sikur prej tyre nuk i varet ardhmëria. Kështu përcjellësi i tij

është vizë për hyrje në limanin e fatit dhe shpëtim apo në limanin e vuajtjes, të cilit aq shumë ia kemi frikën.

„Kur t'i vijë vdekja, ai thërret: „o Zoti im, më kthe, mbase do të bëjë ndonjë vepër të mirë për atë që kam lëshuar! Kurrë! Kjo është fjalë që do ta flasë Ai se prapa tyre do të ketë ndonjë pengesë deri në ditën kur do të ringjallen”. (23:99—100).

Trupi vdes dhe shpirti mbetet. Shpirti dhe trupi janë dy elemente që e përbëjnë njeriun. Pa shpirtin njeriu do të ishte vetëm trup, pa trupin do të ishte vetëm shpirt. Duke pasur parasysh se vetëm trupi vdes, vdekja nuk është fundi i jetës. Kjo është vetëm ndërrim i mënyrës së jetës, në kushte krejt tjera. Ky është momenti kur shpirti ndahet nga trupi dhe fillon në jetën e pavarur.

Kabineti i gjuhëve të huaja

Pas çdo përditimi të diellit dhe hënës, pason lindja e re. Vdekja është vetëm një urë nëpërmes së cilës duhet të kalojmë në botën e amshuar. Kthimi te i Gjithëdijshmit është i sigurtë dhe i pashmangshëm. Vetëm atëherë për njeriun do të vendoset se a do të hyjë në xhenet apo në xhehennem. Përktheu nga serbokroafishtja: Ekrem Avdiu III/b

Çka u tha për fatin e njeriut pas vdekjes dhe kur do të realizohet drejtësia absolute

Për fatin e njeriut pas kësaj jete ka mendime të ndryshme, të cilat diametralisht janë të kundërta në mes veti. Sipas materialistëve, jeta e njeriut përfundon me vdekjen e tij dhe nuk ekziston jetë tjetër. Kurse pasuesit e feve animistike e disa grupeve tjera mendojnë se pas vdekjes së njeriut shpirti transferohet në gjallesa tjera dhe, mendimi islam është se pas vdekjes së njeriut nuk përfundon çdo gjë, por ekziston edhe një jetë tjetër, e cila realizohet në një botë jashtë kësaj, shpërblimi i njeriut në të do të jetë sipas asaj se si është sjellë në këtë botë.

Pasi që të tria këto mendime, gjykojnë për vete se kanë me vend, atëherë të bëjnë një shqyrtim brenda suazave të lejuara të këtij artikulli, duke u nisur nga qëllimi i tyre dhe duke i vënë në pah disa karakteristikë themelore të çdonjerës prej tyre. Së pari të fillojmë nga mendimi, sipas të cilit fati i njeriut merr fund me vdekjen e tij. Pothues të këtij mendimi janë materialistët, të cilët njeriun e shikojnë vetëm në përbërjen e tij materiale, në bazë të saj japin gjykime mbi totalitetin e botës si dhe jetës së njeriut brenda këtij totaliteti. Prandaj, për gjykimin e tyre rreth kësaj çështje se a iu kanë përgjeggjur realitetit apo jo, do të shohim më sa vijon.

Nëse e pyesim një materialist për fatin e qenies njerëzore pas vdekjes, ai përgjigjet: Çdo gjë përfundon me vdekjen e tij. Pas kësaj nuk ekziston kurrfarë jete tjetër. Veprat e njeriut nuk kanë gjykim tjetër pos këtij të kësaj bote. Përkohëshmëria e jetës së njeriut është e përcaktuara nga natyrshmëria e qenies së tij. Pushë-veprimi i njeriut në këtë botë është i lirë, andaj edhe ai vepron sipas dëshirës dhe mundësive të tij.

Kështu që veprat e njeriut të çfarëdo lloji qofshin, të drejta apo të padrejta do të përfundojnë vetëm me gjykimin që bëhet në këtë botë. Kur ju thuhet për çështjen se çka do të bëhet me të gjitha këto padrejtësi? Ata mbesin të topitur dhe përgjigjen: Asgjë tjetër, pos asaj që do të mbesin ashtu prapa u gjykuar fare. E drejta absolute, sipas tyre, asnjëherë nuk do të triumfojë, kurse e padrejta do të mbajë nën kthetrat e veta të drejtën. Vallë a mund arsyeja e shëndoshë njerëzore të pajtohet me një mendim të tillë. Me siguri se jo. Atëherë të hulumtojmë edhe më tutje.

Sa i përket mendimit se pas vdekjes së njeriut trupi do të shkatërrohet, kurse shpirti e vazhdon jetën nëpër gjallesa tjera, nuk është e nevojshme të zgjerohemi tepër, ngase ky mendim krejtësisht qëndron ndryshe nga realiteti. Andaj qëndrimi teorik i këtyre mendimtarëve na shpie drejt tjetërsimit të domethënies së jetës praktike të njeriut si dhe konceptit të përsosshmërisë së qenies së tij.

Ata e futën njeriun në një rrugë të pa rrugë. Kështuqë, përshtatja e shpirtit përgjithësisht, programet e ndryshme jetësore është e pamundshme, ngaqë shpirti njerëzorë nuk mund të durojë të kalojë jetë tjetër, edhe nëse ajo është njerëzore, e je më të mendohet në ndonjë gjallesë tjetër e cila gjë është tejet absurde dhe nuk vie në konsiderim kurrësi. Ky përfytyrim e shpëputë njeriun prej fajësisë së natyrës së tij, duke e përçarë dhe duke e shpjer atë drejtë fatkeqësive të ndryshme. Pra, shpirti i njeriut është i përcaktuar për një trup e me atë të kalojë jetën, kurse kur të largohet prej tij nuk do të vazhdon jetën në ndonjë gjallesë, por do të jetë i shpëputur prej çdo trupi, duke qenë i vendosur në një vend të caktuar nga ana e Zotit xh.sh., derisa të vie koha e ringjalljes.

Prandaj inferioriteti i këtyre mendimeve, për shpjegimin e kësaj çështje, duket edhe në këtë gjë: Ata e mohojnë të ardhmen e veprave të njeriut totalisht, duke ju shmanjur realitetit dhe asaj që njeriu është i mësuar nga praktika, pra njeriu nga përvoja e tij është i mësuar se kur të punojë të presë rezultatin e punës së tij, apo më konkretisht, kur të mbjellë — të presë produktin e saj, i cili realizohet në të ardhmen, kurse ata e mohojnë këtë gjë, vetëm për shkak se ajo realizohet në të ardhmen, gjë që jep për të kuptuar se mendimet e tyre e shtrembërojnë realitetin.

Kështu pra, përderisa këto përcaktime të fatit njeriut nuk ishin të arsyeshme, është i nevojshëm kontinuiteti i mëtejshëm i hulumtimit tonë, i cili do të opëselvon vetëm atëherë kur arrin t'ia përshtasim totalitetit të natyrës njerëzore dhe humanizmit të qenies së tij. Njëherit duhet të largojmë çdo kundërthënie të unitetit njerëzor, ngase ato shkaktojnë përçarje dhe udhëzimet — sugjerimet tona rreth asaj çështje nuk do të jenë fyrtëdhënëse.

Kështu që, nëse nisemi nga praktika njerëzore, do të shohim se njeriu është i nevojshëm për një jetë të ardhme, e cila ia largon hidhërimet që i ka përjetuar në jetën e kësaj bote. Një e ardhme e cila do t'ia plotësojë njeriut dëshirën për jetë të gjatë, që gjithnjë e ka shpresuar gjatë jetës së tij në këtë botë. A thua kush ju përgjigj këtyre ofertave që i bëri arsyeja njerëzore? Me siguri se askush tjetër pos Zotit xh.sh., i cili ia bëri me dije njeriut, se pas kësaj bote do të jetë edhe një tjetër, e vendi i njeriut në të do të përcaktohet sipas veprave të tij në këtë botë. Prandaj besimi me konsekuencë në botën e mëtejme ia jep tërë formën personalitetit të njeriut dhe krijon lidhmëri ndërnjerëzore që i përkasin qenies së tij d.m.th. ajo ia realizon unin e tij, duke ia larguar çdo kundërthënie që i paraqitet dhe ia rehaton shumë probleme me të cilat ballafaqohet uni i tij, pra besimi i singërtë në të i sjell njeriut perfeksionimin e qenies së tij.

Këtë shkallë njeriu e arrin, vetëm atëherë kur është i vetëdijshëm se veprat e tij do të gjykojnë d.m.th. kur ai e din se vepra e keqe i sjell ndëshkimin, kurse e mira i sjell shpërblimin andaj edhe kjo bëhet shkak që njeriu të largohet prej veprave që shkaktojnë kaos dhe turbullira në tokë. Prandaj kur njeriu është i bindur se veprat e tij të gjykojnë dhe se vepra e keqe i sjell zjarrin asnjëherë nuk do të kishte pranuar t'i bëjë ndokujt ndonjë padrejtësi apo krim. Çka do të thotë nga kjo se, vetëm në këtë mënyrë arrihet qëllimi për asqjesimin e padrejtësive dhe krimeve të ndryshme të cilat e kanë përcjellë të kaluarën historike njerëzore.

Këtë gjë Zoti xh.sh qysh me kohë ua bëri me dije pasuesve të librave të Tij duke ju sugjeruar se nuk ka mënyrë tjetër që arrihet lumturia në të dy botërat vetëm duke ju përmbajtur porositë hyjnore d.m.th. urdhëresa e Tij për besimin në botë e përjetshme e ka strategjinë e vet, e cila reflektohet në rregullimin e programit të jetës në botë. Pastaj ajo i mundëson njeriut përgatitje solide kur të dalë para provimit më të vështirë të jetës së tij, pra, kur të dalë para Allahut xh.sh. për gjykimin e veprave të tij. Këtë çështje Kur'ani e shpjegon më mirë se çdo fjalë e njeriut që mund të jipet për të andaj edhe Zoti, xh.sh., thotë:

„Sot do të shpërblehet secili sipas meritës. Sot nuk ka padrejtësi. Allahu me siguri llogaritë shpejt”.

Mandej Zoti xh.sh., prapë në ajetin tjetër thotë: „Atë ditë do të jeni të ekaponuar dhe asnjë fshehtësi e juaja nuk mbetet e fshehtë”.

Nga këto ajete kuptojmë se atë ditë do të triumfojë drejtësia absolute, ngase askujt nuk do t'i bëhet padrejtësi, por çdo kush do të shpërblehet sipas përgatitjes së tij në këtë botë, kurse sa u përket fshehtësive, do të dalin në shesh, bile edhe nëse ato janë sa grimca e atomit, këtë gjë e dëshmon ajeti vijues:

„Ai i cili punon mirë sa grima — e sheh atë. Po edhe kush bënë keq, qoftë sa grima — do ta shoh”.

Po nëse dikush nga kryeneqësia apo nga përcipshmëria e aftësive të mendjes së tij, për kapjen e realitetit të ndodhjes së ringjalljes thotë: „Atë ngjallemi pasi të jemi shkatërruar” atëherë citojmë ajetin Kur'anor i cili njerëzve të tillë iu bëri me dije kështu:

„Thuaj: do t'i ngjalli ai, i cili i ka krijuar edhe herën e parë. Ai e njeh mirë çdo krijesë” Këtë çështje më kategorikisht e dëshmon edhe ky ajet:

„Po si jo: Ne kemi mundësi të rikrijojmë edhe majet e thonjëve të gishtërinjve të tij”.

Pra këto ajete po dëshmojnë për ringjalljen, andaj edhe vend për dyshim nuk ka, e kush nuk dëshiron të besojë nga pikëpamja egoiste, le të mbajë qëndrimin e tij, por mos të harrojë se e ardhmja do t'ia zbulojë të vërtetën që i është treguar e ai nuk e ka besuar dhe nga frika e mundimi që do ta kaplojë në atë rast ai do të thotë:

„Ku është ai fat të isha shporrur, (se) pasuria ime kurrë nuk më ndihmon. E forca më ka humbur”.

Kjo gjendje do ta kaplojë atë njeri që është treguar indiferent ndaj këshillave të krijuesit të tij dhe nuk i ka përfillur fare, duke menduar se ato janë mite të popujve të lashtë, e jo udhëzime të drejtuesit të vetëm të njeriut në rrugën e drejtë, andaj edhe meritojnë për një gjendje të tillë.

Të menduarit me kohë, para se të kaplojë një gjendje e tillë, do të thotë shumë, ngase atë ditë nuk do të vlejnë as pasuria, as fuqia, e as pozita që e kemi pasur në këtë botë, por të vetmit ndihmës për t'iu larguar kësaj gjendjeje do t'i kemi veprat tona d.m.th. veprat e mira, të cilat do të bëhen mburojë për të shpëtuar nga dënimi me zjarr të xhehenemit, e i cili është aq i tmerrshëm saqë njeriu prej dëshprimit dhe shqetësimit që do të kapitullojë. Ai i thotë fjalët e mësipërshënuara, të cilat na i bëjnë me dije ajetet Kur'anore.

Si përfundim i tërë kësaj, mund të konkludojmë se e vërteta ka dalë në shesh, e atë mund ta shohin vetëm ata që gjykojnë drejt, e jo ata që epsheet e tyre i mbisundojnë para të gjitha elementeve tjera, andaj edhe këta individ nuk mund të pranojnë asgjë që nuk ua don epsi i tyre, prandaj gjykimet që japin ata rreth realitetit të një gjëje, janë të gabuara.

Inshallahu na bën prej atyre që gjykojnë drejt, duke qenë të udhëzuar prej këshillave të Tij, gjykojnë shtrembër dhe janë të humbur.

(Përkthimet e ajeteve Kur'anore janë prej: Kur'ani, përkthim i Feti MEHDIUT 1985 Prishtinë)

Safet Hoxha, kl. e VI-të

po, veç duhet edhe shenja e jetës

Të ofenduarit me fjalë-shamja

Të gjitha vendet, popujt apo edhe grupe njerëzish, të cilët jetojnë nëpër vende të ndryshme, kanë adetë, traditat, veset e tyre etj. Të gjitha këto dallojnë deri diku një vend një popull nga vendi apo populli tjetër. Këto gjëra mund të jenë, apo vlerësohen si pozitive dhe negative, nga ana e atij populli. Në qoftë se janë të mira, lavdërohen nga pala tjetër dhe anasjelltas, në qoftë se janë të liga (të këqia) ato do të gjykojnë apo do të vlerësohen si prapanike për atë popull. Kështu që traditat, veset e mira e ngrisin individin për nga niveli fetar, arsimor, edukativ etj. Ndërsa të këqiat e ulin apo e bën të prapambetur për nga pikëpamja e sipër shënuara. Ndër traditat (veset) e këqia mund t'i llogarisim edhe këto: shamjen, shpifjen, kryelartësinë, dyfytërsinë, prostitucionin, përgojimin, mashtrimin, betimin e rrejshëm, mos mbajtjen e fjalës, pabesinë. Ndërsa si të mira janë ato të cilat i zhdukun këto dhe i përfitojnë ata të cilat ngrisin në pikëpamje morale apo të etikës. E padyshim se njëra prej veseve e cila është amoralo është edhe të ofenduarit me fjalë — shamja. Këtë traditë, ves

të lig nuk duhet kultivuar e as që përdoret në mesin e njerëzve e posaçërisht në mesin e atyre që e ndiejnë veten si musliman me zemër e shpirt. Por në anën tjetër brengos fakti se këtë ves prapanik e hasim kudo që të shkojmë. Posa të dalish në rrugë, hasë në lloj-lloj ofendimesh, mandej nëpër disa shkolla, ku masat edukative nuk mirren si duhet, mandej edhe nëpër institucione të tjera të cilat duhet ta luftojnë këtë ves. Mandej këtë po e përdorin edhe disa persona të cilët mbahen kinse janë muslimanë, por muslimanë mbeten vetëm me emra, ndërsa me punë gjenden shumë larg. Mandej nuk mendojnë fare se po shkaktojnë mëkat dhe atë të dorës së parë. Ai person që shan, së pari vetëveten e ulë në një shkallë të ulët, mandej është pasqyrë e famijes së vet dhe na jep të kuptojmë se edhe familja e tij është e tillë. Me sjellje të tilla ai dëmton largë edhe popullin e vendin e vet. Goja e atij që shan nuk mund të konsiderohet e pastër, por e zhytur dhe fjalët e tij bëhen të pabesueshme. Prej këtij vesi të lig përfillohen edhe shumë të liga të tjera,

të cilat e bëjnë personin që të humbë autoritetin në familje, faqet më kryesorja në masë. D. m. th. ai mbetet i pabesë dhe nuk mundet të krahasohet me të tjerët. Prej të shamunit rrjedhin edhe shumë pasoja të tjera të cilat e detyrojnë personin që shan të përfetojë rrahje, fyerje, turpërim dhe kalkulime të ndryshme. Pra është i pasigurtë në shoqëri — masë ku jeton dhe gjithkund. Më parë u cek se prej kësaj duhet të ruhet posaçërisht muslimani i vërtetë i cili e ka moralin e pastër dhe edukimin i tij është kryekëput islam. E duhet të lihet anash për arsye se është prej veseve që e urrenë Zotin xh.sh. Mandej edhe i dërguari i tij i cili na preferon që mos ta përdorim këtë.

Ja se çka thotë: „Se kush pretendon për të shajtur tjetërkend, ai e ka shajtur imantin e vet”. Prej kësaj kuptohet se kur një person e shanë tjetrin, atëherë ky i dyti ia kthen dhe kështu i pari bëhet shkas për të ofenduar nënën e tij. Pra, pasoja, mëkati kthehet te personi që shanë, dhe njëherit e krahason personin në botën shtazore. Pra t'i lëmë anash e posaçërisht të fyerit me fjalë, sepse këto nuk i përkasin cilësive të njeriut e kjo detyrë mbetet që të luftohet posaçërisht nga muslimanët, sepse këta i dinë edhe pasojat që mund të jenë në botën e përjetshme.

Musa VILA, III-b

Duhani në islamizëm

Edhe pse fjala „duhan” në Kur'an është përmendur vetëm në dy vende, por me tjetër kuptim, pirjen e duhanit nuk e ka ndaluar as Kur'ani e as hadithi në mënyrë direkte, nga arsyeja se në kohën e Muhamedit, a.s., duhani nuk është pirë e as që është ditur për të. Mirëpo kjo nuk do të thotë se as Allahu xh.sh. nuk ka ditur për të. Duhani është lajmëruar në mesin e muslimanëve tek në shekullin e XVI.

Ani pse dy burimet kryesore të islamizmit nuk e kanë ndaluar në mënyrë të drejtpërdrejtë duhanin, kjo nuk do të thotë se islamizmi ka qëndrim tolerant ndaj kësaj të keqeje. Shumë ajete dhe hadithe flasin se duhet larguar nga e keqja, e në këtë rradhë hyn edhe duhani.

Dihet fare mirë se Allahu xh.sh. e ndaloi përdorimin e alkoolit, për shkak se nga ai rrjedhnin shumica e të keqijave nga të cilat pësojnë njerëzit. Në ajetin e parë që flitet për verën thuhet:

„Të pyesin ty (Muhammed) për verën dhe bixhozin. Thuaj: në ato të dyja ka dëm të madh dhe dobi (të vogël). Por, dëmi i tyre është më i madh se dobia”.

Me ajetin tjetër, vera u ndalua rreptësisht (5:90), e në bazë të hadithit se çdo gjë që deh është e ndaluar, u ndaluan edhe pijet tjera alkoolike. Deri të ndalesa erdhi se pirja e alkoolit kishte më shumë dëm se sa dobi. A nuk është e njejta gjë e pranishme edhe te duhani? Nëse pirësi i duhanit ka ndonjë dobi prej tij, a nuk është dëmi më i madh se sa dobia? Duke u bazuar në qëndrimin e lartëpërmendur Kur'anor duhet që edhe pirja e duhanit të u ndalohet muslimanëve.

Çdo të premte hatibi nga minberi i drejtohet muslimanëve me ajetin:

„Vërtetë Allahu urdhëron në drejtësi, bëmirësi dhe ndihmë të afërmëve dhe ndalon nga veprat e turpshme, të keqiat dhe dhuna”.

Sipas terminologjisë arabe, fjala „munker” është e kundërta e fjalës „mearuf” ————— që në arabishte do të thotë: vepër e mirë, e pëlqyeshme, Pasiqë „mearuf” e përkthejmë ashtu, atëherë e kundërta e fjalës së lartëpërmendur është fjala „mun-

ker”: vepër e ligë, e shëmtuar, e papëlqyer etj. A thua pirja e duhanit përfaqëson të parën apo të dytën?

Nëse logjikojmë pak del se pirja e duhanit ka një të keqe të shumëanshme, prandaj në Kur'an na është e ndaluar çdo e keqe, e me këtë kuptohet edhe pirja e duhanit.

Në Kur'an përmenden edhe epshet, të cilat na është e ndaluar ti ndjekim. A nuk është edhe pirja e duhanit epsh me anë të së cilit djalli i mallkuar mundohet që të na largojë nga mëshira e Allahut xh.sh.? Zoti xh.sh. thotë:

„Dhe mos e ndiqni epshin”. Në një ajet tjetër në Kur'an thuhet:

„Shpenzoni për hirë të Allahut dhe mos e çoni veten në shkatërrim dhe bëni mirë. Allahu i do bëmirësit”.

Me këtë ajet Allahu na mëson që të shpenzojmë pasurinë tonë në rrugën e Tij dhe të mos e çojmë pasurinë tonë me duar tona në humbje. A është e drejtë të themi se me blerjen e duhanit kemi shpenzuar pasurinë në rrugën të cilët na urdhëron Allahu xh.sh.? A nuk po e shkatërrojmë me këtë shëndetin tonë?

Në një vend tjetër në Kur'an thuhet:

„Jepja të drejtën e vet të afërmit tënd, të varfërit dhe udhëtarit — musafir, por mos harxho shumë. Sepse harxhuesit janë vëllezër të djallit. Dhe djalli është mohues i Zotit të vet”. Në Kur'an përmenden edhe shpërblimi për të mirën, por edhe për të keqen dhe thuhet:

„Kush punon keq, shpërblimet (ndëshkohet) për atë. (4—123).

Pranë shumë ajeteve që i dedikohen duhanit ka edhe shumë hadithe të cilat flasin për këtë, e ne po i veçojmë dy sosh:

„Ndaloj Muhamedi a.s. nga çdo gjë që deh dhe dobëson”. Pirja e duhanit padyshim e dobëson organizmin e njeriut. Shumë pirës të duhanit pasi e lënë duhanin ankohen se kanë filluar të trashen dhe ja fillojnë prapë gjoja për t'u dobësuar. Ky është fakti më i mirë se nduhani do-

Nxënësit e Medreses gjatë këndimit të mevludit

bëson organizmin e njeriut, e kur është kështu në bazë të hadithit të lartëpërmendur ndalohej edhe duhani.

Hadithi tjetër thotë:

„Assesi nuk bënë që vetëvehtes t'i bëhet dëm”.

Me pirjen e duhanit njeriu e dëmton së pari organizmin e vet, dhe lenë pasoja edhe në shoqërinë e gjerë. Kjo pasojë e të tjerëve mund të jetë e natyrës materiale dhe dëmi në shëndetin dhe disponimin e tyre. Çfarë dëmi ka në ato vende ku tymi i duhanit i pengon edhe të tjerët që nuk e pinë atë.

Muslimanit nuk i lejohet që pasurinë e vet ta shpenzojë ku ta ketë dëshirën. Sipas një hadithi,

njerëzit në ditën e gjykimit do të pyeten se ku e kanë harxhuar pasurinë e tyre.

Në fund të përmendim edhe hadithin që flet për haramin dhe hallallin në të cilin thuhet se është e qartë çdo gjë që është hallall dhe haram dhe në mes tyre ka edhe gjëra të dyshimta për disa njerëz. Kush futet në ato gjëra është futur në haram.

Duke ditur se sot e mbarë bota po përpaket që ta largojë duhanin nga njerëzit pse mos t'i kontribojmë një ndërmarrjeje të tillë përparimtare që njerëzimin ta udhëzojmë në të gjitha ato vepra që janë të dobishme për të!

Përktheu nga serbokroatishtja
„Izbor hatiba i vazova”
Ekrem Avdiu III/b

Edhe dyzet e katër maturantë

Gjatë qershorit të vitit 1987, në Medresen e Mesme „Alauddin” në Prishtinë u organizua një akademi solemne, e në të cilën u festua një çerek shekulli i themelimit të Medresesë si shkollë e mesme dhe 20 vjetori i diplomimit të gjeneratës së parë, rrugën dhe traditën e së cilës e ndoqën gjer më tani 21 gjenerata.

Gjatë këtij viti shkollor (1987/88) pranë kësaj vatre të dritës mësimet do t'i finalizojnë edhe gjenerata e 21-të me radhë.

Ja disa të dhëna për këta maturantë:

— Nga numri i përgjithshëm i nxënësve që u regjistruan në fillim, 44 prej tyre arritën në klasën e IV-të;

— Nxënësit maturantë gravitojnë nga gjithsejt 20. K. komunale, dhe atë 38 nga KSAK, 3 nga RSS dhe 3 nga RSM;

— Nxënësit janë të lindur në mes vitit 1967–70.

— Sipas një ankete me nxënësit ata në përgjithësi shprehën gatishmëri për vazhdimin e shkollimit në fakultetin teologjik islam në Sarajevë, në universitetet e shteteve islame e disa të inkuadrohen nëpër Bashkësitë Islame etj.

Regjistri i maturantëve të sivjemë është:

Adnan Bytyqi	Reshan	Suharekë
Ahmet Bytyqi	Leshan	Suharekë
Agim Hyseni		Gilan
Amir Xheladini		Tetovë
Aziz Pireva		Prishtinë
Asllan Fazliu	Vidishiq	M. Titos
Bahri Sejdiu	Orloviq	Prishtinë
Demir Rexha	Petrovë	Ferizaj
Enver Jashanica	Bellaqevc	Prishtinë
Ernes Xhaferi	Skorobishtë	Prizren
Fahrudin Jashari	Lladovc	Podujevë
Fejsal Milaimi	Brodosan	Dragash
Hajrullah Durmishi	Shipol	M. Titos
Hajrullah Begaj	Banjë	Malishevë
Ibrahim Ahmeti		Preshevë
Ibrahim Bregaj	Stanovc	Vuçiternë
Ibrahim Avdiu		M. Titos
Islam Nuredini	Debresh	Gostivar
Imer Hoxha	Morali	Malishevë
Kasim Gërguri	Bellaqevc	Prishtinë
Kemajl Rusheviq		N. Pazar
Kemajl Tashlli	Gadime	Lipjan
Mehmed Stublla	Lluzhan	Podujevë
Murat Mazreku	Mamush	Prizren
Mustafë Osmani	Debresh	Gostivar
Mustafë Hajdari	Dobërqan	Gilan
Nexhat Qafleshi	Bellobrad	Dragash
Nexhmi Maksuti	Lubovc	Serbicë
Nexhat Hoxha	Kllodornicë	Serbicë

Nusret Hajdari	Dobërqan	Gilan
Osmon Abasi	Millosevë	Prishtinë
Ramadan Kelmendi	Hamidi	Prishtinë
Sadik Hasani	Billac	Vuçiternë
Safet Hoxha		Suharekë
Selim Selimi	Dobërqan	Gilan
Sulejman Fejzullahu	Tërnovc	Bujanovc
Shaban Ukshini	Bec	Gjakovë
Shaqir Kqiku	Orllan	Prishtinë
Shefqet Pajaziti	Bellaqevc	Podujevë
Shuaib Gërguri	Zgatar	Prishtinë
Shefkat Ibrahim		Dragash
Taxhudin Bytyqi	Blaq	Prizren
Xhafer Nebiu	Pidiq	Dragash
Zijadin Sahiti		Gilan

Kudo që të gjenden, drejtorja e medresesë dhe kolektivi edukativo-arsimor ju dëshiron sukses dhe përparim në jetë!

FEJA

Feja është dashuria ime,
që në zemër jeton me mua
e vërtetë dhe e pastërt, — e ngrohët dhe e fortë
e plotë tek unë, në shpirtin tim!

II

Te unë lindë, me mua jeton
prej fillimit imja është
dhe atë e dashuroj se arsyeja e arsyeton
në të jetoj, në të do të vdes.

III

Feja është diell, që jetën ma shëndrit
i jep shpirtit qetësi dhe freskim,
ndërsa për zemrën nektar që ëmbël e ushqen
e fortë dhe e vërtetë deri në amshim.

IV

Feja është thelbi i jetës dhe i fatit,
me të lindet, me të jetohej
rreth saj gjithëcka ekziston dhe gjithëcka sillet,
është miski më i mirë që të gjithë e thithin.

Kasim Gërguri, kl. 1/IV

Jeta në medrese

Medreseja e Mesme „Alauddin” në Prishtinë numëron afër 200 nxënës. Ata janë pothuajse nga të gjitha viset e vendit tonë. Medreseja e Prishtinës është njëra prej tri shkollave fetare — islame në vendin tonë.

Objekti i ri — i bukur dhe shumë tërheqës i bie në sy çdo kalimtar, është bërë tërheqës jo vetëm për ata që mësojnë e punojnë në të, por edhe për ata që dëgjojnë e mezi presin ta vizitojnë. Ata që ende nuk e kanë vizituar, le të urdhërojnë. Ne gjithherë jemi të gatshëm t'i shoqërojmë gjatë vizitës së këtij objekti.

Në sajë të kushteve që i ofron ky objekt grandioz neve nxënësve, edhe ne nuk i mbetemi borxh, por me një punë sistematike, mësim të përditshëm e me ndihmën e profesorëve arrijmë rezultate shumë të mira në mësim. Për t'i vazhduar mësimet në medrese vërtetë është kënaqësi e madhe dhe e përshtatshme. Jeta në Medrese është shumë e bukur dhe e pasur, krahas lëndëve fetare mësohen edhe ato shkencore, pra nxënësi i kësaj shkolle pajiset me njohuri fetare e shkencore, e kjo i mundëson që ky të jetë i gjithanshëm në çdo rast, kudo që gjendet ai, tregon moralin e lartë islam që e ka fituar në këtë shkollë.

Nxënësit e kësaj shkolle janë të vendosur në konviktin e saj që numëron më tepër se 200 shtretër. Çdo dhomë ka 2—4 shtretër. Përveç fjetjes, kemi edhe tri shujta në ditë, pastrimin e përditshëm, shfrytëzimin e sallës së leximit, atë sportive, amfiteatrin etj.

Ne kemi edhe rendin shtëpiak: Për çdo ditë, përveç pastrimit të rregullt, e falim namazin e sabahtut, i rregullojmë shtretërit, pastrojmë dhomën, pastaj në orën 6,30 fillon ngrënia e mëngjesit që zgjat deri në orën 7,00. Pastaj përgaditemi për mësim i cili fillon në orën 7,30.

Pas orëve mësimore e falim namazin e drekës e pas faljes shkojmë në drekim. Pastaj veprohet sipas dëshirës, dikush shkon në konvikt për të pushuar, e dikush gjendet pranë ekranit televiziv, e kush ka nevojë, mund të dalë në qytet. Në ora 16,00 kemi studimin e rregullt, i cili zgjat deri në orën 18,00, kur edhe fillon ngrënia e darkës. Studimi i dytë fillon në ora 19,00 e zgjat deri në orën 21,00.

Orari i sipërpërmendur nuk paraqet kurrfarë pengese për faljen e secilës kohë të namazit.

Pra, ky është rendi shtëpiak, të cilit nxënësit i përmbahen në mënyrë të përpikët.

Aktivitetet e lira

Nuk ka dyshim se në Medrese nxënësit mësimin e kanë primar, mirëpo nuk do të thotë se ngecin prapa në aktivitete të lira. Pothuajse për çdo festë fetare përgatim program të larmishëm dhe të pasur me lexime të Kur'anit, kas-side, recitime etj., e krahas kësaj edhe me aktivitete tjera, si në futboll, shah etj.

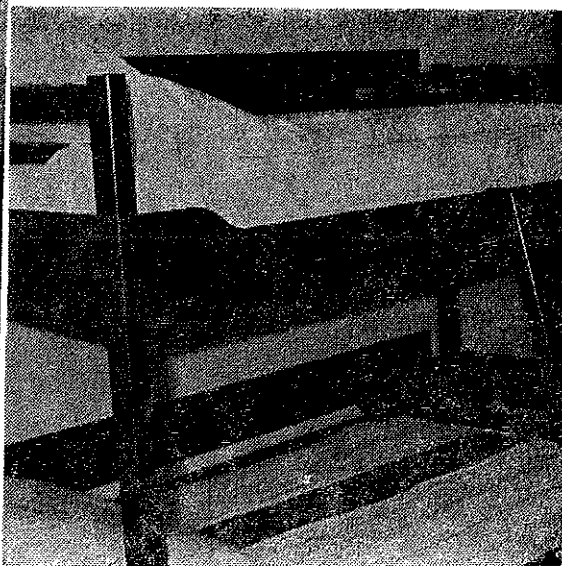
Kështu p.sh. me rastin e ditëlindjes së Pejgamberit a.s., në nxënësit e kësaj shkolle festuam këtë kremte islame, me një akademi solemne kushtuar Muhamedit a.s. ku përveç nxënësve, morën pjesë edhe kryetari i K. K. B. I në RSS, përfaqësuesit e shoqatës së ulemave, kryetari i KBI në Prishtinë e mysafirë të tjerë.

Me programin tonë kushtuar ditëlindjes së Muhamedit a.s. rikujtuam jetën e begatshme të tij gjatë predikimit të islamit, i cili i për-krahur nga fuqia hyjnore triumfoi, edhe se asnjëherë nuk dyshoi në triumfin e Tij përfundimtar. Një program të ngjashëm, pikërisht me rastin e hapjes së xhamisë së re në Zagreb u prezantuam me një program shumë të pasur. Pastaj, vizituam xhamitë tjera në krahinën tonë, si në M. Titos, Pejë, Prizren, Ferizaj, Podujevë pastaj edhe jashtë saj si në Preshevë etj.

Kasim Görguri, kl. IV

Restoranti i Medreses

Dhoma e fjetjes

Lexues të nderuar-vëllezër!

Për çdo herë të lexoni fletën.
„NURË”

Na shkruani për përshtypjet e juaja

Nëse ju pëlqen, i porositni edhe të tjerët
ta lexojnë

Do të përpigemi që këtë fletë ta bejmë
sa ma të afërt për lexuesit
e nderuar

„NURË” s’pari për fëmijën e juaj,
për vëllaun, për mikun.

E BOTON SHOQATA E NXËNESVE TË MEDRESESE
„ALAUDDIN” PRISHTINË

KRYEREDAKTOR DHE REDAKTOR PËRGJEGJES
AGIM HYSENI

E REDAKTON KOLEGIUMI:
REMZI HAZIRI, XHELAL KALOSHI, IRFAN SALIHU,
MUNIR SHAQIROVIQ, ENVER ZEKA, TAXHUDIN
BYTYQI

FLETA DEL SIPAS MUNDËSISE

SHKRIMET I DËRGONI:
KËSHILLIT REDAKTUES I „NURIT” PRISHTINË
FAHU POSTAL 89

NJE NUMER KUSHTON 300 DINARË

Është lejuar botimi i fletës „Nurul Kur’an” me vendimin e Sekretariatit për informata të Kuvendit të KSA të Kosovës dhe Këshillit ekzekutiv, nr. 01. 650—64, të datës 18 mars të vitit 1975, në Prishtinë

Shyp: OPGBG „Rilindja” — OBPB „Shtypshkronja” — Prishtinë